

[A. Lyng.]

omkostninger til hus og stald. Hertil kommer, at de klimatiske forhold er vanskelige. Dybsne og isfod — islag på land — truer i den lange vinter, og nattefrost kan ødelægge sommerafgrøden. Kun normalt gode priser kan anspre til større tilslutning til erhvervet

Boligbyggeriet er et vigtigt kapitel for sig. Det er glædeligt at se de mange nye huse, der er bygget i de sidste 3 år for boligstøttemidler; men befolkningen øges hvert år med 750 indbyggere. Endvidere har stigninger på prisen for byggematerialer og arbejdsløn bevirket, at der bygges færre huse for samme beløb. De til rådighed stillede midler kan ikke dække det øgede boligbehov, hvorfor landsrådet i år har indstillet, at den årlige bevilling på 6 mill. kr. forhøjes eventuelt med 2 mill. kr. Dette til velvillig overvejelse inden finanslovsforslagets fremsættelse.

Det er en storslået og uegennyttig tanke, der står bag boligstøttebekendtgørelsen, der for lempelige renter og statstilskud på 50-65 pct. har søgt at forny de mange dårlige huse, som til dels ikke er værdige til menneskeboliger. Men billigørelse af husbyggeri, der er dobbelt så dyrt som i det øvrige Danmark, er et spørgsmål om oparbejdelse af en i Grønland bosat håndværkerstand, som ikke skal have sine rejseudgifter, opholds- og kostudgifter dækket og heller ikke præmie for at have taget arbejde fjernt fra hjemlandet — så vil fordyrelsen nemlig kun ligge i fragtudgifterne. En sådan håndværkerstand har vi imidlertid endnu ikke; den er i hvert fald for lille endnu, og man må beklage, at denne sag, der har så stor interesse som led i en billigørelse af byggeriet, er stærkt forsinket. Landsrådet siger derfor i år, at man snarest bør søge en løsning på hele lærlingeproblemet. Det indstillede, at lærlinge, som er uddannet i Grønland, kan aflægge svendeprøve deroppe.

Vedrørende arbejdskraften kan man også påpege, at vi efterhånden har mange arbejdsløse i byerne om vinteren, der eventuelt kan indsættes som hjælp i husbyggeriet efter en vis uddannelse. Jeg tror i øvrigt, at vi ved siden af den nuværende låneordning har brug for en anden med mindre statstilskud.

I denne forbindelse kræver de grønland-

ske lønninger en særlig omtale. Det er ingen hemmelighed, at der i Grønland fortsat er en stor utilfredshed med lønningerne, og landsrådsmødet i år bar delvis præg deraf. Der tales i referaterne om — jeg anmoder om formandens tilladelse til et kort citat — at

„mange udstedsbestyrere samler sig stor gæld . . . fordi lønnen kun er lige til øllet.“

Det betyder, at lønningerne er så små, at det mange gange har ført til demoralisation. Man har ikke gjort sig umage med at oplære de unge, der skal ud til udstederne til stillingerne, og lønnen er så lille, at det er gået galt mange gange.

Jeg talte med en yngre udstedsbestyrer i sommer. Han bestyrer et temmelig stort udsted med i 1955 en indhandling på 200 000 kr. og en udhandling på 370 000 kr. Det er et stort økonomisk ansvar, men han oppebærer efter eget sigende for tiden en månedlig løn på kun 408 kr. og ingen betaling for over- og helligdagsarbejde; han har ganske vist en del procenttillæg fra fiskeriet, men det er betaling for endnu et ekstra arbejde, der kræver meget. Og han er kun et eksempel blandt mange.

Det er en kendt sag, at de unge nødig vil ud til udstederne, selv om nogle stadig er taget derud. Lønnen er kun 350—400 kr. pr. måned, hvoraf huslejen betales. Det kan en familie ikke leve af, og hvad værre er: udstedsbestyrerens og den grønlandskuddannede lærers samfundsmæssige position undergraves af sådanne lønninger. Når den, der har et betydeligt økonomisk og åndeligt ansvar ude i en udpost, må nøjes med en mindre løn end den, en almindelig ufaglært arbejder i Grønland har i dag, må dette forhold bringes til ophør som et fejlgreb.

Men det er ikke alene udstedsbestyrere og kateketer, der drejer sig om. Grønlandskuddannede håndværkere, specialarbejdere, handelsbetjente, jordemødre og politibetjente, over halvdelen af bestillingsmændene i Grønland, alle de, der sidder i 4. lønningsklasse efter bestillingsmandsregulativet, har en begyndelsesløn på 350 kr. og en slutløn på 390 kr. pr. måned, medens slutlønnen i 3. lønningsklasse er 500 kr. De har ganske vist ingen direkte skatter og har gratis læge — men hvor meget betaler samme samfundsklasse i skat og til sygekasse her-